

Australische vogels

Opnieuw een boek over vogels waarvan je je afvraagt of het nu een vogelboek is of een boek over kunst. Ik ben maar niet erg lang bij die vraag stil blijven staan want ik raakte al snel betoverd door de schitterende vogelplaten die dit boek bevat. Dat veel Australische vogels opvallend getekend en kleurrijk zijn helpt natuurlijk ook, maar vooral dankzij het vakmanschap van de beide kunstenaars waar deze uitgave over gaat kun je met dit boek vele uren genieten.

De fraaie platen in het boek zijn gemaakt door John Gould (1804-'81) en Jacques Grégoire (1961). De Engelse kunstenaar en ornitholoog Gould had reeds boeken gemaakt over de vogels van Europa toen hij in de eerste helft van de negentiende eeuw ging reizen door Australië om daar vogels te verzamelen voor zijn grote boekenserie 'The Birds of Australia'. Dit werk verscheen in zeven delen in de periode 1840-'48. Zoals gebruikelijk in die tijd waren het grote boeken met litho's in zwartwit die later met de hand ingekleurd werden. De hedendaagse Haagse kunstenaar Jacques Grégoire is al sinds zijn prille jeugd in de ban van Australië en Nieuw-Zeeland en van de natuur. Toen hij rondreisde in Australië op zoek naar vogels om die te kunnen schilderen ontdekte hij dat hij min of meer bezig was hetzelfde te doen als Gould destijds. Zo kwam de gedachte op een boek te maken met werk van beide kunstenaars.

In het boek wordt een selectie getoond van 62 platen van vogels getekend door Gould. Elke vogelplaat wordt vergezeld van een

corresponderende plaat van de hand van Grégoire. De plaatsen waar die vogels werden aangetroffen, liggen verspreid over het hele continent en liggen in verschillende biotopen, zoals berggebieden, regenwouden, moerassen en woestijnen. Bij

elk van de paren platen is een commentaar opgenomen ontleend aan de boeken van Gould of geschreven door Grégoire. Het voorwoord is geschreven door Redmond O'Hanlon. De teksten van de inleidende hoofdstukken over het leven en werk van de kunstenaars zijn geschreven door Jip Binsbergen – assistent-conservator van de Artis Bibliotheek waar ook de boeken van Gould te vinden zijn – en Achsa Vissel. Het boek is tot stand gekomen in samenwerking met de Artis Bibliotheek.

RAK

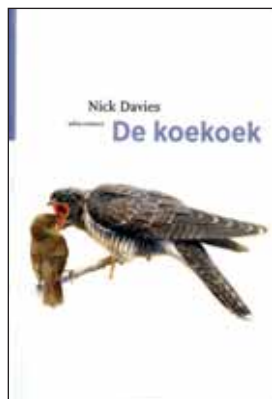
Binsbergen, J. & A. Vissel (2016): Australische vogels door John Gould & Jacques Grégoire. 19 x 26,5 cm. 160 bladzijden. Gebonden, met leeslint. ISBN 978 90 5011 553 7. KNNV Uitgeverij, Zeist. Prijs: €29,95.

De koekoek

Met de verschijning van het boek 'De koekoek' is weer een deel toegevoegd aan de vogelserie, met vier eerder verschenen vogelmonografieën, van Uitgeverij Atlas Contact. De auteur heeft samen met een team van biologen maar liefst dertig jaar onderzoek gedaan. Het gaat in dit boek niet alleen over onze eigen Koekoek. Er worden ook feiten vermeld over het gedrag van koekoeksoorten elders in de wereld. Dichters en anderen die over deze soort gepubliceerd hebben, worden aangehaald. Het leven van de Koekoeken in de broedtijd is een wereld van list en bedrog. Niet alleen de Koekoek blijkt parasitair gedrag te vertonen, maar liefst 289 vogelsoorten doen dit mondiaal, waaronder zelfs het Waterhoen.

Als voornaamste studiegebied fungeerde een rietmoeras met een hoge dichtheid van Kleine Karekieten. Van deze soort is bekend dat hij in deze biotoop voor de Koekoek als gastheer fungeert. Alles is uit de kast gehaald om te proberen de bedriegers te ontmaskeren en de reacties op hen van de gastouders te kunnen verklaren. De lezer waant zich door de indringende wijze waarop de observaties tijdens het veldonderzoek worden beschreven in de directe nabijheid van de onderzoekers. Je kijkt als het ware door de ogen van de waarnemer. Gedetailleerd wordt het gedrag weergegeven van de gastheren en de wijze

de waarop Koekoeken ze een loer proberen te draaien. Bij de karekieten werden dagelijks driehonderd nesten gecontroleerd! Om

individuele te kunnen volgen zijn vogels niet alleen voorzien van kleurringen, maar ook van gekleurde vleugellabels en is er gebruikgemaakt van zendertjes. Vrouwtjeskoekoeken blijken zich te richten op specifieke pleegouders en zijn daar trouw aan.

Daar is wel nodig ook, want hun eieren moeten sprekend op die van hen lijken. Ook Gekraagde Roodstaart, Heggenmus en Graspieper kunnen worden geparasiteerd. Zelfs de Winterkoning met zijn bolvormig nest kan in aanmerking komen. De Koekoek houdt dan zijn buik tegen de nestopening en perst het ei naar binnen. Een lezenswaardig boek.

DAJ

Davies, N. (2015): De koekoek. Vertaling Nico Groen. Uitgeverij: Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen. 288 bladzijden. Foto's/tekeningen in zwartwit. 21,5 x 15 cm. Gebonden. ISBN 978 90 450 30074. Prijs €17,99. Ook verkrijgbaar als e-book.

Steltlopers van Europa

Boeken over vogels worden aan de lopende band uitgegeven. Er is veel moois te koop, vaak rijkelijk voorzien van fraaie kleurenfoto's. Dat is logisch, vogelfotografie is zeer populair en veel mensen kunnen zich goede optische middelen veroorloven. Als ik in een boekhandel sta te snuffelen en een nieuw vogelboek oppak betrap ik mij er wel op dat ik denk: 'Daar heb je weer zo'n plaatjesboek. Daar zijn er al zoveel van'. Ook toen ik het nieuwe boek 'Steltlopers van Europa' van Lars Gejl voor het eerst oppakte kwam die gedachte bij mij op. Dat was maar heel even, want toen ik het boek opende realiseerde ik mij al direct, terwijl ik het vluchtig stond door te bladeren, dat ik dit keer een heel bijzondere uitgave in mijn handen had. Steltlopers heb ik altijd al interessante vogels gevonden, maar als dat niet zo was dan zou ik door dit boek

alsnog een liefhebber van steltlopers zijn geworden.

Volgens de uitgever is dit boek het eerste en meest complete Nederlandstalig boek over steltlopers. Of deze aanbeveling klopt weet ik niet en ik trek het ook niet in twijfel. Ik kan wel zeggen dat dit boek in elk geval het meest uitgebreide boek over steltlopers is dat ik ken. Het boek beschrijft 82 Europese soorten steltlopers. Het gaat om 44 algemene broed- en trekvogels en 38 meer zeldzame Noord-Amerikaanse en Aziatische dwaalgasten. Ook in ander opzicht is het boek zeer compleet, want er wordt zeer veel aandacht besteed aan determinatiekenmerken. Dat begint al met een serie foto's voorzien van toelichting en ingetekende pijltjes die wijzen op de topografische kenmerken van verenkleed. Vervolgens wordt aandacht besteed aan de rui en er worden silhouetten van staande en vliegende steltlopers getoond die helpen de soorten

sneller te herkennen. Dat alles is al zeer informatief en overzichtelijk gepresenteerd maar nog meer indrukwekkend vond ik een reeks 'tabellen' (eigenlijk rasters met foto's)

waarin de verenkleed vergeleken kunnen worden. Veel steltlopers lijken nogal op elkaar en de verenkleed in zomer en winter zijn vaak erg verschillend. Zeker in de winter zijn veel soorten bijna effen grijsbruin en dan is het vaak lastig om de soorten te onderscheiden. Dat geldt zeker als zij in gemengde groepen voorkomen. Door die verschillende verenkleed overzichtelijk naast elkaar te tonen is het gemakkelijk te zien waarop men moet letten. Ook hier zijn de afbeeldingen voorzien van pijltjes die wijzen op de plekken waarop men letten moet. Een okselholte hier, een oogstreepje daar of de specifieke vorm van de snavel, enzovoort. Ook een uitgebreide reeks foto's van foeragerende, rustende of overvliegende groepen steltlopers is interessant. Zo zien we deze vogels immers vaak. Met name buiten de broedtijd. Het resterende deel omvat de soortbeschrijvingen. Ook die zijn rijkelijk voorzien van fraaie vogelfoto's en ze bevatten uitgebreide informatie. Een leuk detail is dat per soort ook de betekenis

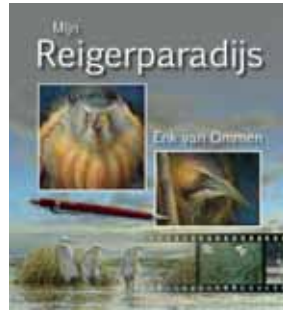
van de naam wordt uitgelegd. Ook zijn er bij elke soort tags opgenomen die je kunt scannen met een smartphone waarna je een aantal geluidsfragmenten kunt beluisteren. We hoeven ons dus niet meer te behelpen met omschrijvingen als: 'krrr..., krre, krieeee' of 'piete-piete-piet'. De meeste foto's zijn van de auteur, de overige van enkele bekende natuurfotografen. Prof. dr. Theunis Piersma schreef een voorwoord voor dit boek. Alles bij elkaar een opvallend fraai en erg informatief boek. Ik weet nu al zeker dat ik het nog heel vaak in handen zal gaan nemen. Hoewel het wat aan de grote en aan de zware kant is zou ik het eigenlijk graag mee willen nemen in de rugzak wanneer ik vogels ga kijken. Dat meezeulen is natuurlijk wel een beetje zonde van dat fraaie boek. Misschien moet ik er dan dus nog maar een exemplaar van gaan kopen, zodat ik één van de twee een beetje toonbaar kan houden voor thuis in de boekenkast.

RAK

Gejl, L. (2016): Steltlopers van Europa. 24,5 x 26 cm. 378 bladzijden. Genaaid gebonden. ISBN 978 90 5011 571 1. KNNV Uitgeverij, Zeist. Prijs: €44,95.

Mijn Reigerparadijs

Op de wereld komen 64 soorten reigers voor. Erik van Ommen is door deze vogelfamilie gefascineerd en geïnspireerd geraakt en stelde een boek daarover samen, met de ondertitel: *Vogels zien, beleven en tekenen*. Een schitterende uitgave! Van Ommen neemt u mee op reizen die hij maakt over de hele wereld, om reigers te bestuderen en te bewonderen. De

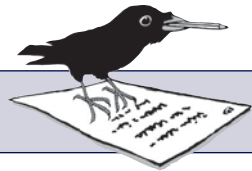
indeling van het boek bestaat ruwweg uit twee delen. In het eerste deel laat hij de lezer kennismaken met reigers in verschillende biotopen, zoals moerassen, venen, polders

en in steden. In het tweede deel wordt vooral aandacht besteed aan tekentechnieken. Daarvoor is allereerst inzicht nodig in de anatomie van deze vogels. Van Ommen legt uit waarom men moet letten aan de hand van vele schetsen. Daarna volgen de aanwijzingen voor het maken van mooie tekeningen en platen met verschillende technieken, gebruikmakend van potlood, inkt of verf. Ondertussen wordt er ook nog veel verteld over reigers. Over hoe zij leven, hoe mensen ermee omgingen en mee omgaan en over nog veel meer.

Verspreid over het boek staan tags die verwijzen naar filmpjes die de auteur gemaakt heeft op reis en bij het werken. U kunt die bekijken op een tablet of smartphone. *Mijn Reigerparadijs* is een prachtig en informatief vogel- en tekenleerboek. Van harte aanbevolen!

RAK

Ommen, E. van (2015): *Mijn Reigerparadijs*. Vogels zien, beleven en tekenen. 21,5 x 23,5 cm. 112 bladzijden. Gebonden. ISBN 978 9050 11 5308. KNNV Uitgeverij, Zeist. Prijs: €24,95.

Reacties

Kwamen de Huiskraaien echt op eigen kracht?

In *het Vogeljaar* 64(2), lees ik op bladzijde 92 over de Huiskraaien van Hoek van Holland. De auteur gaat ervan uit dat deze vogels destijds vrijwillig en op eigen houtje per boot zijn aangekomen. In een artikel van Wim Kooij uit 2013 in het kwartaalblad *De Wulp* van de Haagse Vogelbescherming heb ik over de komst van deze soort een heel andere achtergrond gelezen (*De Wulp* 44(1):19-23). Daaruit is juist niet op te maken dat deze

exoten geheel op eigen initiatief naar Nederland zijn gekomen en dat zij hun leefgebied via een vaarroute wilden gaan vergroten of zich uit eigen beweging in Nederland vestigden.

In gedachten zie ik de eerste groep Huiskraaien op een schip bijgevoerd worden en dat smaakte vermoedelijk zo goed dat ze de haven in Thailand uit waren voor ze het wisten. De bemanning moet op zee goed voor ze gezorgd hebben.

■ Henk Blok, hendrik1926@gmail.com.